

Implementiranje načela održivog razvoja u ustanovama za odgoj i obrazovanje

Marina Lujic¹

Nikolina Bara²

Branka Ilakovac³

Lato Pezo⁴

¹Dječji vrtić Jabuka, Zagreb, Hrvatska

²Dječji vrtić Jabuka, Zagreb, Hrvatska

³Hrvatska agencija za okoliš i prirodu, Zagreb, Hrvatska

⁴Institut za opću i fizikalnu kemiju, Beograd, Srbija

marina.lujic@yahoo.com

Sažetak

Održivi razvoj podrazumijeva tri komponente: društvo (socijalna), gospodarstvo (ekonomska) i prirodni okoliš (ekološka). Ovaj rad usredotočuje se na dvije komponente, socijalnu i ekološku, naglašavajući činjenicu da održivi razvoj nije jednokratno učenje nego trajna potreba u čijem se ostvarenju trebaju angažirati odrasli ali i djeca. Rad razmatra koncept odgoja za okoliš te ulogu održivog razvoja u kreiranju stavova i navika javnosti. Osvrtom na Strategiju održivog razvitka Republike Hrvatske ističe se na načela kojima se treba voditi s ciljem stabilnosti i napretka. Otpad od hrane ujedno je jedan od najvećih izazova u održivom gospodarenju otpadom. Budućnost i da je prvi korak prepoznati ponašanje pojedinca kao dio kolektivne promjene, obrazovanje igra ključnu ulogu u stvaranju dugoročnih promjena. Ovaj rad istražuje stupanj zainteresiranosti i osjetljivosti odraslih ljudi na održivi razvoj, njihove stavove, znanje i sklonost mijenjanju navika.

Ključne riječi: djeca; navike; održivost; otpad od hrane; zaštita okoliša

Uvod

Posljednjih se godina o održivom razvoju raspravlja na svim društvenim razinama. Sve više odgojno-obrazovnih ustanova u svojim programima navodi načela održivosti te ih implementira u svoje misije i vizije te ih ugrađuje u različite eko-projekte. Neka od načela koja spominje Pavić-Rogošić (2010.) su pravo na zdrav život, pravo ljudi na razvoj i obaveza uvođenja zajedničkog okoliša. Za realizaciju takvih načela potrebna je vrsta volje i znanje kojim se može utjecati na pojedince i okolinu, kako bi ih što više slijedilo navedena načela. No, je li pojam održivog razvoja uistinu shvaćen u svim svojim segmentima i što on sve podrazumijeva? Izražavaju li se stavovi o prihvaćanju načela održivog razvoja samo deklarativno ili su zaista postali dijelom svakodnevnog življenja u odgojno-obrazovnim ustanovama ali i domovima? *Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske* fundamentalni je dokument kojim Hrvatska ispunjava zahtjev Europske unije o integriranju „održivog razvoja u sve europske i nacionalne prakse i politike na balansiran i međusobno podupirući načelima s ciljem postizanja ekonomskih, okolišnih i socijalnih ciljeva“ (Matešić, 2009, str.323). U razmatranju važnosti uloge obrazovanja u cilju podizanja svijesti o održivom razvoju, svakako treba krenuti od temelja, a to je u predškolskoj dobi. Kako bi se ostvarilo iskustvo koje će dovesti do novih spoznaja i navika u toj dobi nužna je stalna interakcija djeteta i

okoliša. Jedan od najboljih primjera je ponašanje s hranom. Hrana je svakom bitno neophodna za život. No, zbog svoje svakodnevne uporabe i lake dostupnosti te niske cijene često se zanemaruje utjecaj hrane na okoliš, kako u fazi proizvodnje, kada se crpe mnogi resursi (tlo, voda, energija, ljudski rad) tako i u fazi odbacivanja (onečišćenje tla i vode, emisije stakleničkih plinova). S obzirom na činjenicu da jedna trećina globalno proizvedene hrane odbaci (FAO, 2013), a najveći dio nastaje na nivou kućanstava, od presudne je važnosti ulagati u edukaciju i stvaranje kvalitetnih cjeloživotnih navika u sustavu gospodarenja hranom na razini svakog pojedinca, odnosno potrošača, i to od najranije dobi. Održivi razvoj podrazumijeva razvoj koji zadovoljava postojeće potrebe i ne ugrožava sposobnosti budućih generacija za zadovoljavanje vlastitih potreba (UNESCO, 2007).

Prema Steiner (2006) tri su stupa održivog razvoja:

- Društvo (socijalna komponenta) obuhvaća: slobodu, sigurnost, stabilnost, zdravlje, razvoj osobnosti, jednakopravnost, solidarnost, održavanje kulturne raznolikosti;
- Gospodarstvo (ekonomska komponenta) uključuje: učinkovitu upotrebu resursa, nove proizvodne tehnologije, kvalitetu dobara i usluga, strukturu vlasti, pravedniju podjelu materijalnih dobara, mogućnost zaposlenja;
- Prirodni okoliš (ekološka komponenta) čini: očuvanje prirodnih resursa, biodiverzitet, kružni tok tvari, emisije štetnih tvari, održivost iskorištavanja zemljišta, pravodobno i djelotvorno rješavanje problema, estetika, vrijednost prirode.

Prema Strugaru (2008) ciljevi održivog razvoja su: društveni napredak u kojem se prepoznaju potrebe svakog, uspješna zaštita okoliša, razumno korištenje prirodnih resursa i održavanje visoke i stalne razine gospodarskog rasta i zaposlenosti. Odgoj i obrazovanje za održivi razvoj dobili su posljednjih desetljeća visoki prioritet, između ostalih, UN-ovim proglašenjem *Desetljeće obrazovanja za održivi razvoj (2005.-2014.)* a u Republici Hrvatskoj i *Strategijom održivog razvitka, Nacionalnim okvirnim kurikulumom za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje te Zakonom o zaštiti okoliša*. Tako se u Nacionalnom okvirnom kurikulumu (2010) navodi važnost takvog obrazovanja jer se pojedinci osposobljavaju za donošenje odgovornih i osviještenih odluka i poduzimanje primjerenih sigurnosnih i zaštitnih radnji u raznolikim poznatim i nepoznatim situacijama. U najranijoj dobi primarno je poticati pozitivan odnos prema sebi, zatim odnos prema vršnjacima te drugoj djeci/ljudima i naposljetku, prema okolišu. Prema Maleš i sur. (2003) ekološki odgoj može se poimati i kao intencija u djelovanju na ekološku svijest u cilju razvoja humanih i pozitivnih stavova prema pojedincu i okolišu. Kroz ekološki odgoj također se može utjecati i na korekcije usvojenih oblika djelovanja. U Hrvatskoj se odgoj za okoliš i održivi razvoj provodi u predškolskim ustanovama uglavnom u obliku kraćeg programa. Udruga Lijepa naša provodi međunarodni program Eko škola s ciljem provedbe smjernica odgoja za okoliš i održivi razvoj. Trenutno aktivan status Eko škole nosi 317 odgojno-obrazovnih ustanova diljem zemlje. Ovaj broj svakako govori o intenciji ustanova i njihovim aspiracijama u smjeru održivog razvoja. Osim formalnog obrazovanja u nastavnim institucijama, obrazovanje za održivi razvitak treba provoditi i izvan uobičajenih obrazovnih ustanova, čime obrazovanje za održivi razvitak postaje sastavni dio svakodnevnog života. U skladu s tim, Matešić (2009) navodi kako vrlo važnu ulogu u ostvarivanju održivosti ima javnost. Održivi razvoj mora biti uravnotežen proces u kojem institucije i ponašanje javnosti trebaju djelovati u smjeru postizanja ciljeva, a bez dijaloga koji uključuje sve društvene razine nije moguće temeljito i sustavno planirati

aktivnosti i promjene. Vodeći se tim idejama, osmišljeno je i provedeno istraživanje kako bi se ispitali stavovi punoljetnih hrvatskih građana, korisnika internetskih portala prema načelima održivog razvoja. Cilj je bio saznati u kojoj mjeri su ispitanicima poznata osnovna djelovanja održivosti, prikupiti informacije o njihovoj procjeni osobnih sklonosti prema održivom razvoju te stupnju zainteresiranosti za edukaciju iz održivog razvoja. Također je ispitan stupanj osjetljivosti odraslih na održivi razvoj, njihova mišljenja i znanja, kao i sklonost mijenjanju navika.

Metode

Istraživanje je provedeno od 4. do 6. travnja 2017. na uzorku od 709 ispitanika. Anketa je distribuirana putem elektroničkih medija objavom na šest različitih internetskih portala, s ciljem ispitivanja stavova javnosti. Anketa je bila u potpunosti anonimna i sudjelovale su punoljetne osobe koje su odgovarale na 15 pitanja iz anketnog upitnika preferencijalno, navođenjem stupnja slaganja s ponuđenim izjavama, prema Liketrovoj ljestvici od pet stupnjeva (pri čemu je 1 - uopće se ne slažem, 2 - ne slažem se, 3 - niti se slažem niti se ne slažem, 4 - slažem se i 5 - u potpunosti se slažem). Uz to, prikupljeni su sociodemografski podaci ispitanika (stručna sprema, dobna skupina, roditeljstvo prikazani u Tablici 1.).

Tablica 1. Izjave korištene u anketnom upitniku

ZNANJE (Environmental Knowledge - EK)
1. Za načelo održivosti potrebno je odvajati otpad
2. Održivi razvoj se isključivo odnosi na raspolaganje prirodnim resursima
3. Ekologija je isto što i održivi razvoj
NAMJERA (Intention - I)
1. Želim primjenjivati načela održivog razvoja, ali nemam uvjete
STAVOVI (Attitudes - A)
1. Škole trebaju uvesti nastavni predmet „Održivi razvoj“
2. Djeca vrtičke dobi su premala za usvajanje načela održivog razvoja
3. Djecu i odrasle potrebno je dodatno upoznati kako primijeniti održivi razvoj u svakodnevnom životu
4. Održivi razvoj nije moguće provoditi u RH
5. Odgojno-obrazovnim radnicima potrebna su dodatna znanja za rad na temama održivog razvoja
6. Dječje mišljenje utječe na navike roditelja
BRIGA ZA OKOLIŠ (Environmental Concerns - EC)
1. Smatram sebe osobom koja pazi na okoliš
2. Moje navike nemaju utjecaj na održivost okoline
3. Svojim primjerom mogu utjecati na promjene stavova u mojoj okolini
4. Smetalo bi me intenzivno educiranje djece o ponašanju u okolišu i njegovoj zaštiti
5. Želim da moje dijete ima jednak odnos prema okolišu kao i ja

Rezultati

U Tablici 2. prikazane su sociodemografske karakteristike ispitanika. Prevladavaju ispitanici s visokom (40%) i višom stručnom spremom (34,2%) te se zaključuje kako je stupanj obrazovanja ispitanika u pozitivnoj korelaciji sa zanimanjem za održivi razvoj, kao i upoznatost s njegovim načelima i primjenom. U uzorku su dominantni ispitanici dobne skupine između 25 i 35 godina (49,4%), što se povezuje sa zanimanjem mlade i aktivne populacije za temu održivosti. Roditeljem se izjasnilo 66% ispitanika. Ispitanici koji rade u odgoju i obrazovanju prevladavaju među

ispitanicima (52,3%). Kako pitanja u anketi nisu bila označena obaveznim odgovorom, sva pitanja nisu odgovorena sa 709 odgovora, koliko je bilo ispitanika.

Tablica 2. Sociodemografske karakteristike ispitanika

	n (%)
Stručna sprema	
SSS	168 (23,8)
VŠS	242 (34,2)
VSS	283 (40)
OSTALO	18 (2,5)
Dobna skupina	
18-25	93 (13,2)
25-35	349 (49,4)
35-45	193 (27,3)
45-55	55 (7,8)
55+	17 (2,4)
Spol	
MUŠKI	38 (5,4)
ŽENSKI	664 (94,6)
Raditeljstvo	
DA	466 (66)
NE	240 (34)
Rad u odgoju i obrazovanju	
DA	369 (52,3)
NE	338 (47,9)

Rasprava

U Tablici 3. predstavljeni su rezultati ankete. U prvom dijelu tablice prikazana je frekvencija pojavljivanja ocjena od 1 do 5 prema Likertovoj ljestvici, u odnosu na ponuđene izjave.

Tablica 3. Rezultati ankete

Tablica 3. Rezultati ankete					
Ocjena	EK2	A3	I1	EC3	EK3
	Održivi razvoj se isključivo odnosi na raspolaganje prirodnim resursima	Djeca i odrasle potrebno je dodatno upoznati kako primijeniti održivi razvoj u svakodnevnom životu	Želim primjenjivati načela održivog razvoja, ali nemam uvjete	Svojim primjerom mogu utjecati na promjene stavova u mojoj okolini	Ekologija je isto što i održivi razvoj
Broj pojavljivanja određenih ocjena na postavljena pitanja					
1	216	1	74	14	91
2	172	4	102	34	138
3	210	33	223	136	285
4	75	200	210	277	133
5	32	466	94	244	59
-	4	5	6	4	3
Deskriptivna statistika					
Sr. vrijed.	2,340	4,599	3,211	3,997	2,902
St. dev.	1,151	0,621	1,165	0,955	1,107
Minimum	1	1	1	1	1
Maksimum	5	5	5	5	5
Varijanca	1,324	0,386	1,357	0,912	1,226

¹ Sr. vrijed. - srednja vrijednost, St. dev. - standardna devijacija

*EK2 - znanje, pitanje br.2

*A3 - stavovi, pitanje br.3

*I1 - namjera, pitanje br.1

*EC3 - briga za okoliš, pitanje br.3

*EK3 - znanje, pitanje br.3

Najveći broj ispitanika smatra kako se održivi razvoj ne odnosi samo na raspolaganje prirodnim resursima, već da obuhvaća mnogo širi opseg djelovanja. Relativno niska srednja ocjena je otkrivena, ali prilično visoka standardna devijacija za promjenjivu varijablu EK1 ukazuje na činjenicu kako veliki broj ispitanika ipak nije upoznat da se održivi razvoj ne odnosi samo na raspolaganje prirodnim resursima. Spominjanje u medijima i društvenoj zajednici svakako je doprinijelo upoznavanju pojma raspolaganja prirodnim resursima i obnovljivim izvorima energije, koji se uglavnom spominju u kontekstu ekologije i održivog razvoja, no izostaje konkretno znanje što sve obuhvaća pojam održivog razvoja. Slični zaključci proizlaze i iz analize pitanja je li ekologija isto što i održivi razvoj. 285 ispitanika (40,4%) nije se izrazio ni negativno, ni afirmativno, nego je dao srednju ocjenu. Relativno niska ocjena je otkrivena, ali veliki broj ispitanika nije odgovorio na ovo pitanje, na što ukazuje i velika vrijednost standardne devijacije, odnosno ispitanici ne razlikuju ekologiju od održivog razvoja. 666 ispitanika odnosno 94,6% pozitivno ocjenjuje ideju da je i djeci i odrasle potrebno dodatno upoznati kako primijeniti održivi razvoj u svakodnevnom životu. Visoka srednja ocjena i relativno niska standardna devijacija (kao i niska vrijednost varijance) ukazuju na to da su ispitanici suglasni po ovom pitanju. Ovakvi rezultati ukazuju na svjesnost ispitanika o vlastitim nedovoljnim spoznajama na istraživanu temu. Sam održivi razvoj je vrlo kompleksan i nedovoljno poznat koncept u široj okolini. Brojni ekološki problemi koji svakodnevno postaju predmetom rasprave na različitim razinama društva potiču pojedince na razmišljanja o vlastitom utjecaju na okolinu i okoliš. Osim ekoloških djelovanja vrlo je važno utjecati na stavove i vrijednosti koji će se kroz načela održivog razvoja implementirati u sve sfere društva od ravnopravnosti spolova, kulturološke raznolikosti, dostupne zdravstvene zaštite te održive proizvodnje i potrošnje. Najveći broj ispitanika u anketi je spreman na primjenu načela održivog razvoja u svom životnom okruženju, ali smatraju kako nemaju uvjete za to. Ovdje se uočava grupiranje odgovora oko srednje vrijednosti, ali s velikim odstupanjima prema višim ili nižim ocjenama, uslijed čega je dobivena dosta visoka vrijednost standardne devijacije. 176 ispitanika (25%) se negativno izjasnilo prema navedenoj tvrdnji, a 223 ispitanika (31,7%) ponudilo je neutralan odgovor na istu. Utvrđeno je nedovoljno poznavanje načela održivog razvoja kao i načina i uvjeta za provođenje istog. Koji su zapravo uvjeti koje pojedinac treba posjedovati kako bi mogao provoditi načela održivog razvoja? Već su navedeni primjeri prava na zdrav život, ravnopravnost, obrazovanje. Volja postoji i evidentna je, ali izostaje znanje koje je glavni pokretač takvih promjena. Ispitanici ankete su suglasni i s konstatacijom kako svojim primjerom mogu utjecati na promjene stavova u svojoj okolini. Pozitivan odgovor čak 521 ispitanika (73,9%) ukazuje na to kako postoji svijest o mogućnostima i razinama međusobne interakcije pojedinaca u okolini i njihovog utjecaja na kreiranje normi, pravila i ponašanja. Može li se ovdje govoriti i o svjesnosti pritiska okoline i želji pojedinca da bude dio cjeline te da se ne izdvaja iz te iste skupine? Dinamika većine u društvu diktira djelovanje, a na kraju i stavove, barem one deklarativne, onih koji pripadaju istom. Trend ekološke osviještenosti je u porastu i može se reći kako je to postao „moderan“ oblik ponašanja. Kada se sve to uzme u obzir postaje jasno koliki bi se utjecaj na okolinu ostvario promicanjem održivih stavova. Na temelju rezultata istraživanja može se zaključiti kako jača svijest o važnosti održivog načina življenja. Užurban način života stvara izrazit pritisak na okoliš, utječe na kvalitetu životnih uvjeta i ostavlja posljedice kojih su ljudi sve svjesniji te ih sve jače osjećaju. Iako postoji svijest o važnosti održivog razvoja, ispitanici smatraju kako su im potrebne dodatne edukacije kako bi mogli implementirati njegova načela u svakodnevnom životu. Vjeruju i kako bi

bilo potrebno djecu dodatno upoznati s održivim razvojem u sklopu posebnog školskog predmeta. Kako su većina ispitanika (66%) roditelji, zaključuje se da su roditelji neposredno zainteresirani za ova pitanja. Također, prevladavaju i su ispitanici (81,7%) koji su istaknuli da im ne bi smetalo intenzivno educiranje djece o ponašanju u okolišu i njegovoj zaštiti. Istraživanjem je nedvojbeno utvrđen pozitivan stav i spremnost na implementiranje načela održivog razvoja u svakodnevni život. Ispitanici su svjesni te potrebe i žele svoja djelovanja usmjeriti prema održivosti, ali su isto tako svjesni kako su im potrebna dodatna znanja i sposobnosti kako bi to učinili. U svim dokumentima koji se tiču promicanja ekologije i održivog razvitka kreće se od obrazovanja kao temeljnog kapitala. Uloga obrazovanja, formalnog i neformalnog je neupitna kada se govori o implementiranju održivog razvoja u svakodnevni život. Također, obrazovanjem se jačaju kompetencije koje su uvjet za održivu budućnost i promišljanje okrenuto budućnosti. Utvrđeno je kako ispitanici nemaju znanja o održivom razvoju niti poimaju razliku između ekologije i održivog razvoja. Podaci govore o važnosti edukacija i nužnosti implementiranja istih u što ranije obrazovanje, a pozitivan odgovor o spremnosti na edukacije svakako stvara podlogu za daljnja ispitivanja ove teme. Iznimno velik broj odgovora u vremenskom roku manjem od 48 sati govori u prilog zanimljivosti teme i zainteresiranosti javnosti za koncept održivog razvoja. Svijest postoji kao i interes i motivacija, nedostaje podrška sustava odgoja i obrazovanja, a i šire javnosti. Edukatori i promotori održivog razvoja svakako moraju imati razvijene različite kompetencije kako bi mogli odgovoriti izazovima raznolikog društva i različitim potrebama pojedinaca koji pokazuju spremnost za učenje i implementiranje načela u svakodnevni život.

Zaključci

Ovaj rad doprinosi je u izvištanju stajališta, mišljenja i potreba hrvatskih građana u smjeru uvođenja održivog razvoja u odgojno obrazovne ustanove. Autori su istraživanjem dokazali da postoji želja za učenjem o održivosti kao i potreba primjene održivosti u svakodnevnom životu. Također, ispitanici su potvrdili potrebu za poučavanjem djece u odgojno obrazovnim ustanovama na temelju održivosti. Krajnje je neodgovorno ne iskoristiti potencijal koji se javlja u strukturama društva spremnog na promjene. Legislativa postoji, intencija je vidljiva kod odgojno obrazovnih struktura, ali izostaje realizacija i podrška sustavima realizacije. Treba biti taj koji će po etički realizirati ulaganje u život temeljen na vrijednostima poštivanja i uvažavanja, u životne navike temeljene na načelima održivosti i u odluke koje će dovesti do proceduralnih znanja i djelovanja kako sve ovo ne bi ostalo samo tema kurikula ostavljena na razini teoretiziranja? Dobiveni rezultati obvezuju na poticanje implementacije obrazovanja o održivom razvoju kroz odgojno obrazovne ustanove čime se nudi potencijalno velika mogućnost utjecanja na šire društvene skupine kroz mijenjanje navika i stavova najmlađih, ali i ostalih članova društva.

Literatura

- FAO. (2013). *Food wastage footprint: impact on natural resources*. Rome: Food and Agriculture Organization of the United Nations.
- Garašić, D. (2011). Uvodno o održivom razvoju *Priručnik Obrazovanje za održivi razvoj*. na adresi http://www.azoo.hr/images/izdanja/OOR_2011_web.pdf (24.3.2017).
- Maleš, D., Milanović, M., Stričević, I. (2003). *Živjeti i učiti prava, odgoj za ljudska prava u*

- sustavu predškolskog odgoja. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- Matešić, M. (2009). Principi održivog razvoja u strateškim dokumentima Republike Hrvatske. *Socijalna ekologija*, Zagreb; Vol.18, 323-338.
- Pavić-Rogošić, L. (2010). *Održivi razvoj*. na adresi http://odraz.hr/media/21831/odrzivi_razvoj.pdf (30.3.2017)
- Steiner, R: (2006). (FORUM za obrazovanje za zaštitu okoliša), Sveučilišni studij »*Odgoj i obrazovanje za održivi razvoj – Inovacije na području obrazovanja nastavnika*« (OOR), SS 04 – WS 05/06, na Sveučilištu Alpe – Adrija u Klagenfurtu, Institut za razvoj nastave i škola (IUS).
- Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske (Narodne novine 30/2009)
- Strugar, V. (2008). Kurikulum i održivi razvoj - prema novim vrijednostima. U: Uzelac, V., Vujić, L., Boneta, Ž. (Ur.), *Cjelovitno učenje za održivi razvoj*. Rijeka, Sveučilište u Rijeci str. 1-9.
- Unseco, (2007). *Prema društvima znanja*. Zagreb: Educa.
- Zakon o zaštiti okoliša Republike Hrvatske (Narodne novine 80/13, 153/13, 78/15).
- Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje (2010). na adresi http://mzos.hr/datoteke/Nacionalni_okvirni_kurikulum.pdf (24.3.2017).

Abstract

Sustainable development (SD) encompasses three components; community (social), infrastructure (economical) and nature (ecological). This paper focuses on two social and ecological; emphasizing the fact that study of SD isn't something that could be taught once, rather a continuous development. This work looks at the concept of environmental education and the role of SD in moulding of views and creation of habits in general population. Reviewing the Strategy of sustainable development RH we focus on the principles that we need to follow in order to achieve stability and progress. Food waste is recognised to be one of the biggest challenges in resolving the sustainability challenges. Since the first step in bringing any collective change is the ability of the individual to modify their behaviour, education of the individual is paramount as a tool to shape long term behavioural habits. It is becoming clear that the importance of including sustainability in the earliest forms of education is vital. This work is also looking at the degree of sensitivity and receptiveness of adults to the discussion of sustainability, their opinions, knowledge and actions.

Key words: children, habits, food waste, sustainability